

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ АР КРИМ

Олексій Яковлевич Краснокутський

Туристическая отрасль Украины требует значительных изменений. Одним из наиболее приоритетных направлений ее развития является формирование в нашей стране инфраструктуры туризма мирового уровня. Этим проблемам и посвящены программы развития туристической сферы Украины, которые формируются на общегосударственном, региональном и местном уровнях.

Туристична галузь України вимагає значних змін. Одним з найпріоритетніших напрямів її розвитку є формування в нашій країні інфраструктури туризму світового рівня. Цим проблемам і присвячена програми розвитку туристичної сфери України, які формуються на загальнодержавному, регіональному і місцевому рівнях.

The Ukrainian tourist industry needs great changes. One of the most priority destinations of it's development is – forming in our country world-class tourism infrastructure. Many programs, which devoted to these problems, formed on governmental, regional and local levels.

Вітчизняна туристична галузь потребує державної підтримки. Одним з найпріоритетніших напрямів її розвитку є формування в Україні інфраструктури туризму світового рівня. Ця проблема може бути розв'язана лише за участю держави. Найбільш вдалим прикладом використання комплексного підходу до формування інфраструктури є розробка програм Автономної Республіки Крим.

Цей комплекс є тривірневим. Першим рівнем виступають загальнодержавні програми розвитку туристичної галузі України, другим – програми, розроблені регіональними органами державної влади (Урядом АР Крим, Міністерством курортів і туризму АР Крим тощо) і третім – програми розвитку туризму в окремому місті, районі тощо (Велика Ялта).

Стратегічні напрямки реформування туристичної галузі України закладено у “Програмах розвитку туризму в Україні до 2005 (2010) року”, спрямованих на переорієнтацію вітчизняного туристичного ринку з зарубіжного (віізного) на внутрішній та іноземний (в'їзний) туризм і створення привабливого інвестиційного клімату в туристичній галузі України.

Ціми програмами передбачається:

- збільшення показника в'їзду іноземних туристів у 1,4 – 2 рази;
- 60 тис. місць у готелях та близько 26 тис. – в інших закладах розміщення підлягають реконструкції з метою доведення їх до міжнародних стандартів;
- заплановано будівництво три-, чотири- та п'ятизіркових готелів, загальною місткістю 17,3 тис. місць;
- прокладення автошляхів підвищеної якості довжиною 932 км [4, с. 46].

Одним з основоположних документів, що визначає цей напрям розвитку туристичної галузі України, є Указ Президента України “Про пріоритетні завдання у сфері містобудування”, в якому зазначено необхідність сприяння залученню інвестицій для технічного переозброєння та реконструкції діючих підприємств та об'єктів незавершеного будівництва.

Департамент туризму і курортів, ще в складі Державного комітету з молодіжної політики, спорту і туризму України, розробив проект “Програми розбудови туристичної інфраструктури у зонах економічного тяжіння за напрямками національної мережі транспортних коридорів в Україні”.

Програмою передбачено створення різноманітних туристичних комплексів у зоні проходження транспортних шляхів: будівництво нових або реконструкція наявних готелів, мотелів, кемпінгів та інших засобів розміщення туристів, що б відповідали вимогам міжнародних стандартів.

Актуальність розробки саме цього напрямку розвитку туристичної інфраструктури обумовлена тим, що вона здійснюється у контексті затвердженої Кабінетом Міністрів України “Державної програми створення та функціонування національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні”, а також доповнює її.

Реалізація Програми планується здійснюватись у два етапи. Перший етап (2000-2005 рр.) реалізується за такими підпунктами:

- удосконалення нормативно-правової бази, впровадження міжнародних стандартів;
- створення схеми розміщення об'єктів туристичної інфраструктури, базуючись на її ефективності;
- удосконалення системи проходження прикордонних та митних формальностей осіб та транспортних засобів, які прямують через державний кордон України з метою туризму;

- створення туристичної і сервісної інфраструктури, окремих та першочергових туристичних комплексів, здійснення заходів щодо залучення інвестицій.

Другий етап (2005-2010 р.р.) передбачає масштабне здійснення інвестиційних проектів з розбудови туристичної інфраструктури. Реалізація цієї Програми базується на використанні позабюджетних джерел: банківське кредитування, власні кошти підприємства, капітал як вітчизняних, так й іноземних інвесторів, кошти громадських організацій тощо.

Надзвичайно важливого значення для АР Крим набула Постанова Кабінету Міністрів України “Про розробку проекту Державної програми соціально-економічного розвитку Українського Причорномор’я”, оскільки на її основі Міністерством курортів і туризму АР Крим розроблено “Програму розвитку рекреаційної галузі АР Крим до 2005 року”. Цією Програмою передбачається створення високоякісного та конкурентоздатного на світовому ринку туристичного продукту, планується збільшення надходжень від продажу туристичних послуг у 3,5-4 рази (з 105912,4 тис. грн. на 1999 рік до 370693,4 - 423649,6 тис. грн. у 2005 році [5, с.51]), загальної чисельності туристів до 10 млн. чол. [4, с.46].

Державна підтримка туристичної галузі АР Крим не обмежується суто державними програмами. У 1998 р. урядом Криму та недержавною організацією КАТА (Кримська асоціація туристичних агентів) було створено принципово нову в українському туристичному бізнесі структуру – Кримський центр розвитку туризму (КЦРТ) [2, с.42].

Основними завданнями КЦРТ стали:

- впровадження провідного світового досвіду в практичну діяльність туристичних підприємств Криму;
- створення локальної інформаційної інфраструктури;
- підготовка необхідних аналітико-економічних матеріалів для прийняття стратегічних урядових рішень;
- створення системи контактів і партнерства КЦРТ з відповідними структурами Євросоюзу та позиціонування КЦРТ в центрі кримської туристичної інфраструктури.

КЦРТ був створений при підтримці програми ТАСІС. Ці програми спрямовані на створення “життєздатних структур, що в майбутньому зможуть існувати без фінансової підтримки ззовні” [2, с. 42].

Кримський проект Програми ТАСІС тривав два роки: з 1998 до 2000 р. Загальне фінансування проекту склало 1,75 млн. євро [6, с.39]. До того ж, у рамках інноваційної схеми “гранти в обмін на партнерство” за рахунок коштів Європейського Союзу було профінансовано 25 міні-проектів загальним обсягом 190 тис. доларів США [6, с.39].

Своєрідним продовженням програм Уряду Криму та ТАСІС виступала Програма розвитку “Великої Ялти”, на території якої розміщується понад 150 санаторно-курортних підприємств з 400 загальнокримських [1, с.16].

Постановою Уряду Автономної Республіки Крим “Про розвиток туристично-екскурсійної інфраструктури Ялтинського регіону” затверджено інвестиційну програму становлення іноземного туризму, а Указом Президента України “Про заходи щодо розвитку курортної зони Великої Ялти” – містобудівна програма перетворення цієї приморської зони на об’єкт світового значення.

Ціми заходами планується створення 14 українсько-китайського, кримсько-турецького, українсько-канадського, українсько-хорватського та інших готелів три-, чотири- та п’ятизіркового європейського стандарту із загальним обсягом інвестицій близько 400 млн. доларів США [4, с.47].

Реалізація проекту “Велика Ялта” здійснюється у спеціальному режимі інвестиційної діяльності, введеному в дію з 1 січня 2000 р. на підставі Указу Президента України “Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на території пріоритетного розвитку і спеціальної економічної зони “Порт Крим” у Автономній Республіці Крим”.

Цим Указом надаються митні, податкові та інші пільги суб’єктам підприємницької діяльності, що реалізують інвестиційні проекти в пріоритетних галузях економіки. Для реалізації цього Указу в складі Ялтинського виконкому було створено окремий відділ.

До того ж, ще у липні 1998 р. Ялтинська міська Рада ініціювала підготовку техніко-економічного обґрунтування введення спеціального режиму інвестування на Південному березі Криму. І не випадково, бо з загального обсягу інвестицій, що надійшли до Криму, 70 % припадає на Ялту.

У прийнятій сесією Ялтинської міської ради “Програмі соціально-економічного розвитку Великої Ялти на 2000 рік” було наголошено на пріоритетності створення спеціального режиму інвестиційної діяльності на ТПР “Велика Ялта”.

Одним з основних завдань місцевої влади є сприяння створенню позитивного інвестиційного клімату для пріоритетних видів економічної діяльності: туризм, курортно-рекреаційний комплекс, транспорт, сфера розваг, культури, спорту та будівництва.

Розроблено та реалізуються три основні інвестиційні проекти: “Реконструкція готельного комплексу “Ореанда”, “Будівництво першої черги рекреаційного комплексу “Аквапарк”, “Реконструкція пасажирської канатної дороги “Місхор – “Ай-Петрі”, для реалізації яких залучено інвестицій у розмірі 8,545 млн. доларів США [3, с.12].

ЗАТ “Готель “Ореанда” завершило перший етап інвестиційного проекту, в результаті реалізації якого досягнуто рівня чотиризіркового готелю за міжнародними стандартами.

Функціонування спеціального режиму інвестиційної діяльності на території пріоритетного розвитку “Велика Ялта” є найбільш дієвою формою регіональної політики, що дасть можливість стимулювати соціально-економічний розвиток у регіоні. В свою чергу це дозволить скоротити безробіття, збільшити реальні доходи населення, розвивати малий та середній бізнес, проводити ефективну реструктуризацію нерентабельного виробництва, залучити інвестиції в об’єкти незавершеного будівництва, збільшити податкові надходження та обов’язкові платежі до бюджетів усіх рівнів.

Реалізація усіх цих проектів і програм дозволить залучити додаткові туристські потоки до Криму та підвищити престижність як цього регіону, так і України в цілому.

Можливо, досвід Автономної Республіки Крим доцільно буде використати у всеукраїнському масштабі, що може призвести до розширення ринку туристичних послуг України.

Література:

1. Веремєєнко О. Курорты Украины // Гостиничный бизнес.- 2000. - № 1. – С. 15-18.
2. Грант ТАСИС / Материал подготовлен информационной и коммуникационной программой ТАСИС // Гостиничный бизнес. - 2000. – С. 42-43.
3. Запорожец К. Н. Большая Ялта – неофициальная туристическая столица Крыма // Гостиничный бизнес. – 2000.- № 3. – С. 11-12.
4. Панченко Т. Ф. Головні напрями розвитку інфраструктури туризму в Азово-Чорноморському регіоні // Туристично-краєзнавчі дослідження: Випуск 1: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції “Туризм в Україні: економіка та культура”. – У 2 ч. – К.: “КМ-Трейдинг”, 1998. – Ч. 1. – С. 46-52.
5. Про стан та перспективи розвитку туризму в Україні (інформаційно-аналітичний матеріал до парламентських слухань). – жовтень. – 2000. – 87 с.
6. Самарцев Е. Крымская Ривьера // Гостиничный бизнес. - 2000. – С. 38-40.